

ΠΡΩΪΜΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗ

Αργυροπούλου, Μαρία Ιωάννα,

Κλινικός Ψυχολόγος, MSc, Ph.D. -Ψυχοθεραπεύτρια Γνωσιακής / Συμπεριφοριστικής
κατεύθυνσης

gmargirop@gmail.com, www.argiropoulou.gr

Η πρώτη παρέμβαση

- ▶ Αναφέρεται στις περιπτώσεις των παιδιών τα οποία αντιμετωπίζουν αναπτυξιακές δυσκολίες ή βρίσκονται σε επικινδυνότητα.
- ▶ Εστιάζει σε όλες τις αναγκαίες δράσεις και ενέργειες οι οποίες απαιτούνται για τη στήριξη των παιδιών αυτών καθώς και των οικογενειών τους όσο γίνεται πιο νωρίς στα πλαίσια της αγωγής τους.
- ▶ Στοχεύει στη διασφάλιση και ενίσχυση της ανάπτυξης των παιδιών καθώς και στην κοινωνική τους ενσωμάτωση.
- ▶ Δύναται να αποτρέψει πιθανά προβλήματα ή ανεπάρκειες που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν τα παιδιά στην αναπτυξιακή τους πορεία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Ιστορική αναδρομή στο επιστημονικό πεδίο των πρώιμων παρεμβάσεων
2. Προσδοκίες από την υλοποίηση προγραμμάτων πρώιμης παρέμβασης
3. Τυπική και άτυπη ανάπτυξη στη βρεφική και νηπιακή ηλικία
4. Η επίδραση των παραγόντων επικινδυνότητας και των προστατευτικών παραγόντων στην πρώιμη ανάπτυξη
5. Ατομικές διαφορές, διαπολιτισμικές διαφορές και πώς αυτές εκτιμώνται και αξιοποιούνται στο πλαίσιο της πρώιμης παρέμβασης
6. Κατανόηση της σύνδεσης μεταξύ κλινικής εκτίμησης, παρέμβασης και αξιολόγησης των αποτελεσμάτων της παρέμβασης
7. Συγκριτική θεώρηση μοντέλων πρώιμης παρέμβασης
8. Παραδείγματα πρώιμων παρεμβάσεων για Αναπτυξιακές και Ψυχικές Διαταραχές της βρεφικής και της νηπιακής ηλικίας
9. Παραδείγματα πρώιμων παρεμβάσεων σε περιπτώσεις σε περιπτώσεις παιδιών που βρίσκονται σε επικινδυνότητα

Δομή μαθήματος

1. Θεωρητικό Μέρος Μαθήματος

- ▶ Το θεωρητικό μέρος θα περιλαμβάνει δομημένες διαλέξεις υπό τη μορφή power point και ενεργή συμμετοχή των φοιτητών υπό τη μορφή σχολίων και ερωτήσεων

2. Εργαστηριακό Μέρος Μαθήματος

- ▶ προαιρετική παρουσίαση άρθρων σχετικών με τη θεματολογία του μαθήματος υπό τη μορφή power point, η οποία θα οδηγεί σε αύξηση του τελικού βαθμού κατά δύο μονάδες

Ιστορική αναδρομή στο επιστημονικό
πεδίο των πρώιμων παρεμβάσεων

ΟΡΙΣΜΟΙ

Η έγκαιρη παρέμβαση είναι η οργανωμένη παροχή μιας σειράς ιατρικών, κοινωνικών, συμβουλευτικών και εκπαιδευτικών υπηρεσιών υποστήριξης σε παιδιά που παρουσιάζουν βιολογική ή περιβαλλοντική ευπάθεια ή ειδικές ανάγκες από τη γέννησή τους έως και την ηλικία των 3 ετών

Χαρακτηριστικά προγραμμάτων έγκαιρης παρέμβασης

- ▶ Εξατομίκευση
- ▶ Στόχος η πρόληψη και ο περιορισμός των αναπτυξιακών δυσκολιών
- ▶ Ενίσχυση της ολόπλευρης ανάπτυξης
- ▶ Ενδυνάμωση της οικογένειας
- ▶ Δυνατότητα επέκτασης της διάρκειας έως την ηλικία των 6 ή 8 ετών
- ▶ Προϋποθέτουν την επαρκή κατάρτιση των εμπλεκόμενων επαγγελματιών

Ηλικιακή περίοδος έγκαιρης παρέμβασης

Βρεφική και νηπιακή
ηλικία



- ▶ Κρίσιμη περίοδος-αποφασιστικής σημασίας η επίδραση των πρώτων εμπειριών και ερεθισμάτων για τη γνωστική, κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού
- ▶ Ο παιδικός εγκέφαλος χαρακτηρίζεται από μεγάλη πλαστικότητα
- ▶ Στην ωρίμανση του παιδιού δεν επιδρούν μόνο βιολογικοί παράγοντες, αλλά και το περιβάλλον και οι πρώτες εμπειρίες

Ιστορική αναδρομή

1925-1929: Αναπτυξιακή προσέγγιση, Gessel

- ▶ αναγνώρισε μόνο την επίδραση των βιολογικών παραγόντων στην ωρίμανση του παιδιού, απέκλεισε το ρόλο του περιβάλλοντος και των πρώτων εμπειριών

Ιστορική αναδρομή



1928: Συντελεστική
Εξαρτημένη Μάθηση, Watson-
πρωταρχική σημασία στο ρόλο του
περιβάλλοντος στην ανάπτυξη

- ▶ Η συντελεστική συμπεριφορά είναι συμπεριφορά που συντελεί στην επίδραση του ατόμου επί του περιβάλλοντός του και συμβάλλει στην πρόκληση συνεπειών από αυτή
- ▶ Η συμπεριφορά που έχει θετικά αποτελέσματα (π.χ. ικανοποίηση, επιβράβευση) τείνει να εκδηλώνεται συχνότερα,
- ▶ Η συμπεριφορά που έχει αρνητικά αποτελέσματα (π.χ. αποστέρωση, ματαίωση, αποδοκιμασία, αποτυχία) τείνει να εκδηλώνεται λιγότερο συχνά
- ▶ Οι συνέπειες μιας συμπεριφοράς επηρεάζουν τη μελλοντική συχνότητα εμφάνισης της συμπεριφοράς
- ▶ Κάνουν τα ερεθίσματα που προηγούνται να την προκαλούν

Ιστορική αναδρομή

1923 μέχρι το
1932: Γενετική
επιστημολογία, Piaget

- ▶ Τόσο η κληρονομικότητα όσο και οι πρώτες εμπειρίες επιδρούν στην ανάπτυξη

Ιστορική αναδρομή

1975: Θεωρία της αλληλεπίδρασης γενετικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών, Sameroff & Chandler,

- ▶ συνέβαλλε στην αναγνώριση παιδιών που χρειάζονται έγκαιρη παρέμβαση και οικογενειοκεντρικές υπηρεσίες υποστήριξης

Ιστορική αναδρομή

- ▶ 1969-1978: Θεωρία της Κοινωνικής Μάθησης (Bandura) & θεωρία της Κοινωνικής Ανάπτυξης (Vygotsky)- μελέτη της σημασίας των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων στην προώθηση του κοινωνικού γίνεσθαι. Υποστήριξαν ότι οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ παιδιού και ενηλίκων παρέχουν τις πρώτες ευκαιρίες για δραστηριότητα και μάθηση

Η θεωρία της κοινωνικής μάθησης (Bandura)

1. Κάποιες συμπεριφορές προσδιορίζονται κυρίως από εξωτερικά ερεθίσματα και επηρεάζονται έντονα από προηγούμενες ανάλογες εμπειρίες
 2. Η συντελεστική μάθηση εστιάζει στην επίδραση των συνεπειών, η οποία αποτελεί έναν ακόμη ρυθμιστικό παράγοντα της συμπεριφοράς
 3. Οι γνωστικές μεσολαβητικές διαδικασίες ενεργοποιούν το σημαντικότερο ρυθμιστικό σύστημα: Προσδιορίζουν την επίδραση των περιβαλλοντικών γεγονότων στη μάθηση & στη ρύθμιση της συμπεριφοράς.
- ✓ Βασίζονται κατεξοχήν στις προηγούμενες ατομικές εμπειρίες
 - ✓ Προκαθορίζουν ποια από τα περιβαλλοντικά ερεθίσματα θα γίνουν αντικείμενο της προσοχής, πως θα γίνουν αντιληπτά, αν θα απομνημονευθούν και πως θα επηρεάσουν την μελλοντική συμπεριφορά

«οι ατομικοί & οι περιβαλλοντικοί παράγοντες δεν δρουν ανεξάρτητα ο ένας από τον άλλον, αλλά αλληλοκαθορίζονται. Ούτε και το άτομο μπορεί να θεωρηθεί αμέτοχο στη διαδικασία αυτή. Τα άτομα με τις πράξεις τους παράγουν τις περιβαλλοντικές συνθήκες που στη συνέχεια επηρεάζουν την συμπεριφορά τους. Επίσης, οι εμπειρίες που προέρχονται από την συμπεριφορά που εκδηλώνει το άτομο καθορίζουν εν μέρει τον τρόπο σκέψης του, τις προσδοκίες και τις πεποιθήσεις του, πράγμα που στη συνέχεια επηρεάζει τη συμπεριφορά που θα εκδηλώσει»

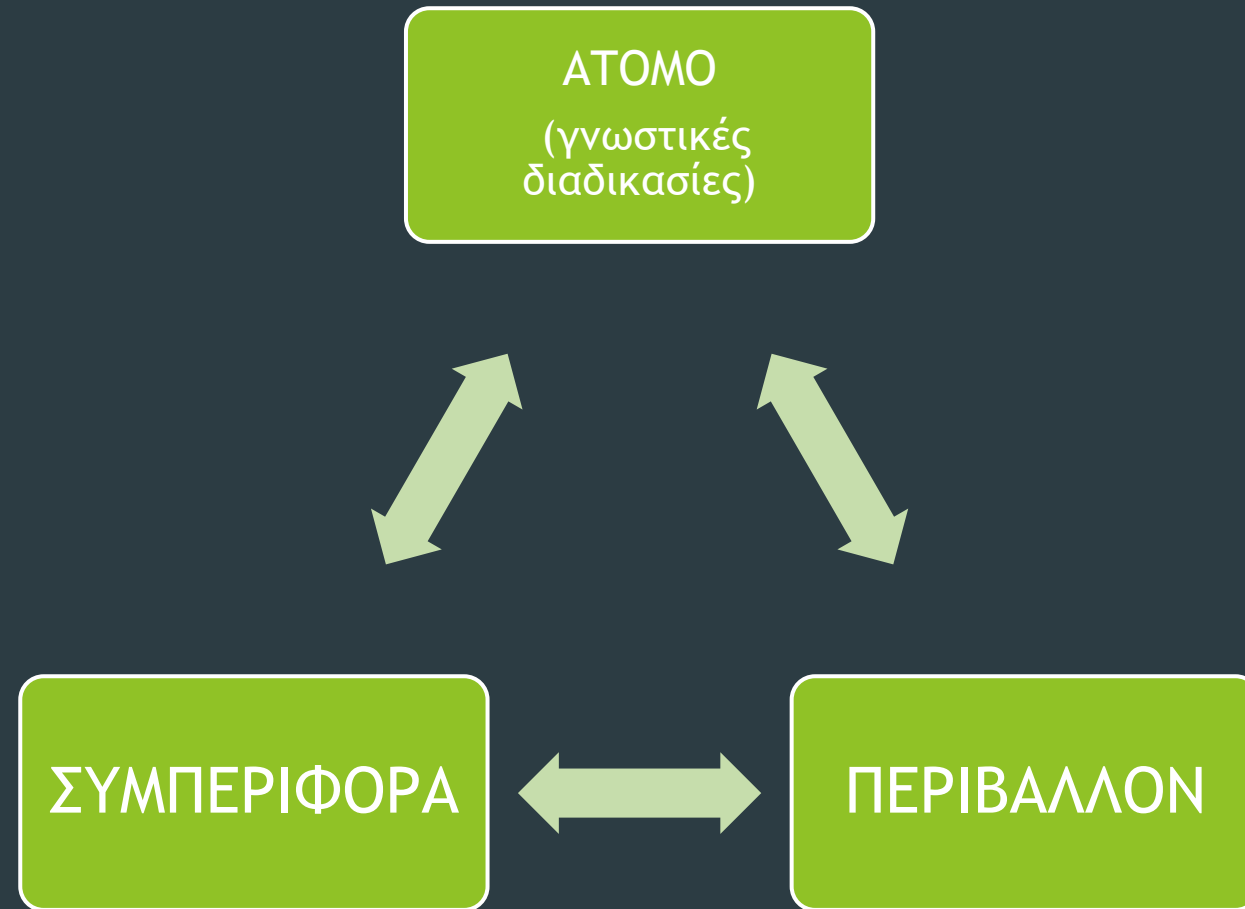
(Bandura, 1978, σελ. 345).



Search ID: wpr0180

"Well he doesn't get it from my side of the family."

Η θεωρία της κοινωνικής μάθησης



Οι ψυχολογικές λειτουργίες προκύπτουν από την αλληλεπίδραση των παραπάνω παραγόντων. Το άτομο ως δημιουργός & δέκτης περιβαλλοντικών επιδράσεων

Η θεωρία της κοινωνικής μάθησης

- ▶ Το άτομο είναι δημιουργός αλλαγής γιατί έχει την ικανότητα να αλλάζει την συμπεριφορά του καθοδηγώντας τον εαυτό του
- ▶ Για την πρόσκτηση, τη διατήρηση και την ενεργοποίηση μιας συμπεριφοράς ευθύνεται κυρίως η γνωστική λειτουργία, η οποία εξηγεί πως οι εμπειρίες του ανθρώπου ασκούν μακροχρόνια επίδραση στη συμπεριφορά & τον δραστηριοποιούν στο μέλλον.
- ▶ Τα άτομα εκδηλώνουν συμπεριφορές αυτοβούλως, οι οποίες προδιαγράφουν σε μεγάλο βαθμό τις μελλοντικές τους αντιδράσεις

Ιστορική αναδρομή

- ▶ 1974: Η Θεωρία του Bronfenbrenner, Συστημική ανάλυση της οικολογικής ανάπτυξης του παιδιού.

Το μοντέλο του Bronfenbrenner

The ecology of human development, 1979

«οι τελικές, εξωτερικές συμπεριφορές ενός ατόμου συνιστούν αποτέλεσμα αλληλεπίδρασης ανάμεσα στα ποικίλα **χαρακτηριστικά του** (κλίσεις, τάσεις, δυνατότητες, ελλείψεις) και στις **μεταβλητές** (οργάνωση, σχέσεις, απαιτήσεις, υποστήριξη, υλικά) των πολλαπλών περιβαλλόντων υπό την επίδραση των οποίων το άτομο ζει και αναπτύσσεται»

Το μοντέλο του Bronfenbrenner The ecology of human development, 1979

- ▶ Τα συστήματα που επηρεάζουν τη συμπεριφορά του ατόμου
 - A) μικροσύστημα
 - B) μεσοσύστημα
 - Γ) εξωσύστημα
 - Δ) μακροσύστημα
- ▶ Η επίδοση του παιδιού αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης πολλών παραγόντων που ανήκουν στα επιμέρους οικοσυστήματα

Μικροσύστημα

- ▶ Άμεσο περιβάλλον του παιδιού
οικογένεια, σχολείο, φίλοι, γειτονιά
- ▶ Το άτομο συμβάλλει στο σχεδιασμό του περιβάλλοντος,
δεν είναι παθητικός δέκτης

Μεσοσύστημα

- ▶ Σχέσεις και αλληλεπιδράσεις μεταξύ των μικροσυστημάτων
- ▶ Σχέση μεταξύ των οικογενειακών εμπειριών με τις σχολικές εμπειρίες

Παράδειγμα: ένα παιδί που βιώνει γονική απόρριψη ενδεχομένως να έχει δυσκολία με το σχολείο.

Οι σχέσεις μεταξύ συνομηλίκων μπορεί να οδηγήσουν σε αναστάτωση της οικογένειας

Εξωσύστημα

- ▶ Γεγονότα στα οποία δεν συμμετέχει το παιδί αλλά επηρεάζουν τα μικροσυστήματα και επομένως επηρεάζουν τις εμπειρίες του

Παράδειγμα:

Οι εργασιακές συνθήκες ενός γονέα μπορεί να επηρεάσουν την οικογενειακή ζωή και μετά τη σειρά τους να επηρεάσουν τα παιδιά-ταξίδια, στρες, μισθός

Αλλαγή του Σχολικού Συμβούλου Ειδικής Αγωγής στην περιφέρεια

Μακροσύστημα

- ▶ Συνολικό κοινωνικό, πολιτικό, νομικό, και πολιτισμικό πλαίσιο

Παράδειγμα:

Ψήφιση Νέου Νόμου για την Ειδική Εκπαίδευση

Ιδεολογίες και στάσεις της κοινωνίας στην οποία ζει το άτομο
(εθνικότητα, θρήσκευμα κλπ)

Ιστορική αναδρομή

- ▶ 1978-1980: Θεωρία της Προσκόλλησης, Bowlby, Ainsowrth, Blehar, Wates & Wall- Μελέτη του ρόλου των γονιών και ιδίως της μητέρας στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού

Η έννοια της Προσκόλλησης

- ▶ Σύμφωνα με τη θεωρία του δεσμού μητέρας-βρέφους, το αναπτυσσόμενο βρέφος δημιουργεί ένα συναισθηματικό δεσμό με ένα κύριο άτομο που το φροντίζει, συνήθως τη μητέρα, και χρησιμοποιεί αυτό το δεσμό ως ασφαλή βάση για εξερεύνηση του περιβάλλοντος.
- ▶ Σε μια δεύτερη φάση εξέλιξης, δημιουργούνται στο βρέφος κάποια εσωτερικά λειτουργικά μοντέλα του εαυτού του και των κύριων ατόμων που το φροντίζουν τα οποία σχετίζονται με το συναίσθημα και χρησιμεύουν ως οδηγός για την ανάπτυξη προσδοκιών για τις μελλοντικές σχέσεις των παιδιών, των εφήβων και των ενηλίκων

Οι τρεις τύποι δεσμού

- ▶ Ο δεσμός τύπου Α ονομάζεται «αγχώδης / αποφευκτικός και υποτίθεται ότι αναπτύσσεται όταν η μητέρα είναι ψυχρή και απορριπτική τους πρώτους μήνες της ζωής του βρέφους, με αποτέλεσμα αυτό να αισθάνεται ότι οι ανάγκες του δεν ικανοποιούνται.
- ▶ Ο δεσμός τύπου Β ονομάζεται ασφαλής δεσμός και αναπτύσσεται όταν η μητέρα είναι πολύ τρυφερή και ικανοποιεί άμεσα όλες τις ανάγκες του βρέφους.
- ▶ Ο δεσμός τύπου Γ ονομάζεται αγχώδης / αμφιφυμικός και δημιουργείται ως αποτέλεσμα μιας ασυνεπούς συμπεριφοράς από την πλευρά της μητέρας, η οποία κάποιες φορές είναι πολύ τρυφερή και ευαίσθητη στις ανάγκες του βρέφους, ενώ κάποιες άλλες το αγνοεί

Άλλες αλλαγές που συνέβαλλαν στην κατανόηση της ανάγκης για έγκαιρη παρέμβαση

Αλλαγές στις αντιλήψεις και στις πρακτικές σχετικά με την εκπαίδευση πολύ μικρών παιδιών και παιδιών με ειδικές ανάγκες:

- ▶ Καθιέρωση προσχολικής εκπαίδευσης - ανέδειξε τη σημασία των πρώτων χρόνων μάθησης
- ▶ Οι εξελίξεις στη Ειδική αγωγή συνέβαλλαν στη μείωση του κοινωνικού στιγματισμού και αποκλεισμού των παιδιών με ειδικές ανάγκες

Η συνεισφορά της Ειδικής Αγωγής



Η ανάπτυξη του επιστημονικού πεδίου της Ειδικής Εκπαίδευσης (ΕΕ) (Special Education)

- ▶ είναι ένας νέος και ραγδαία αναπτυσσόμενος κλάδος των Κοινωνικών Επιστημών ο οποίος έχει ως αντικείμενο τη συστηματική μελέτη παιδιών και εφήβων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
- ▶ Υποστήριξε ότι η πρακτική της πρόληψης επιφέρει τα καλύτερα αποτελέσματα σε παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες αν εφαρμόζεται νωρίς στην (προσχολική) ηλικία του παιδιού ή στα πρώτα σχολικά του χρόνια.
- ▶ Παρόλο που η πρακτική αυτή κρίνεται αποτελεσματική, ως τα τέλη περίπου του προηγούμενου αιώνα δεν αξιοποιήθηκε ανάλογα

Η συμπεριληπτική εκπαίδευση ή ολική εκπαίδευση

- ▶ Από τις αρχές σχεδόν της δεκαετίας του '90 μια φιλοσοφία της «συμπερίληψης» (inclusion) έχει αρχίσει να αναπτύσσεται σε πολλά μέρη του κόσμου (UNESCO, 1996). Η συμπεριληπτική ή ολική εκπαίδευση (Inclusive Education) είναι μια διαδικασία ή πολιτική αλλαγής στη λειτουργία του σημερινού σχολείου.
- ▶ Προσδίδει έμφαση στην ενεργό συμμετοχή όλων των παιδιών (και αυτών με ειδικές ανάγκες) στη γενική ακαδημαϊκή και κοινωνική ζωή του σχολείου προκειμένου να υπάρξουν μαθησιακά αποτελέσματα και προϋποθέσεις για κοινωνική τους ανάπτυξη. Τούτο απαιτεί αλλαγές στο αναλυτικό (και κοινωνικό) πρόγραμμα αλλά και στον τρόπο με τον οποίο αυτό εφαρμόζεται στο γενικό σχολείο.

Ο νέος νόμος για την Ειδική Εκπαίδευση στην Ελλάδα.

- ▶ Σύμφωνα με τον τελευταίο νόμο 3699 (2008) με την επωνυμία «*Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες*», οι περισσότεροι μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες φοιτούν στα δημόσια σχολεία γενικής εκπαίδευσης.
- ▶ Σε αυτούς παρέχεται πρόσθετη διδακτική στήριξη ή λειτουργούν τμήματα ένταξης για συγκεκριμένες περιπτώσεις παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες. Λειτουργούν ακόμη προγράμματα παράλληλης στήριξης συνήθως στο πλαίσιο της φυσικής-συνηθισμένης τάξης αλλά και διδασκαλίας στο σπίτι για ορισμένα παιδιά με σοβαρές αναπηρίες

Διαφορές μεταξύ έγκαιρης παρέμβασης και προσχολικής εκπαίδευσης

Η Έγκαιρη παρέμβαση :

Ξεκινά από τα πρώτα χρόνια της ζωής του παιδιού (πριν τη φοίτηση στο νηπιαγωγείο)

Έχει οικογενειοκεντρική διάσταση

Εξατομίκευση ανάλογα με χαρακτηριστικά παιδιού και οικογένειας

Διεπιστημικότητα

Διαφορές μεταξύ έγκαιρης παρέμβασης και Ειδικής Εκπαίδευσης

- ▶ Πρόληψη (έναρξη πριν την εμφάνιση ή την παγίωση των αναπτυξιακών δυσκολιών)
- ▶ Υπηρεσίες στήριξης με στόχο την ενδυνάμωση της οικογένειας
- ▶ Εξάσκηση σε γνωστικές και κοινωνικές δεξιότητες σε λιγότερο περιοριστικά περιβάλλοντα μάθησης

Ο ρόλος της Κοινότητας στην έγκαιρη παρέμβαση

Η έγκαιρη
παρέμβαση
αποτελεί
μέτρο
κοινωνικής
ευθύνης

Σταθμοί στην αναγνώριση της σημασίας της πρώιμης παρέμβασης

- ▶ Από τη δεκαετία του 60' στις ΗΠΑ ήταν αναγνωρισμένη η σημασία της πρώιμης παρέμβασης σε παιδιά με αναπτυξιακές διαταραχές και σε παιδιά χαμηλού κοινωνικοοικονομικού επιπέδου
- ▶ 1961: Παρουσίαση πρώτων δεδομένων σχετικά με τη σημαντική επίδραση της παροχής ερεθισμάτων κατά την πρώιμη παιδική ηλικία στην ανάπτυξη γλωσσικών και γνωστικών δεξιοτήτων (Hunt, Intelligence & Experience)
- ▶ Δεκαετία 80': Οργάνωση προγραμμάτων πρώιμης εκπαιδευτικής παρέμβασης για παιδιά με αναπτυξιακές και άλλες διαταραχές, καθώς και για παιδιά με επιβαρημένο κοινωνικό ιστορικό

Το πρόγραμμα Head start

- ▶ Στη δεκαετία του 1960, στις ΗΠΑ, επικρατούσε η άποψη ότι τα πρώτα χρόνια της ζωής η επίδραση του περιβάλλοντος είναι κρίσιμη για την ανάπτυξη όλων των μετέπειτα ικανοτήτων, ιδίως των γνωστικών
- ▶ Επικράτησαν ιστορικές πιέσεις για τη βελτίωση της κατάστασης των εθνικών και φυλετικών μειονοτήτων και έντονη ανησυχία αναφορικά με τους κινδύνους που ενέχουν τα κοινωνικά όρια ανάμεσα σε πλούσιους/ φτωχούς και λευκούς/μαύρους
- ▶ 1964: Το Κογκρέσο κήρυξε «πόλεμο κατά της φτώχειας»
- ▶ Κεντρικό όπλο αυτού του πολέμου ήταν το πρόγραμμα Head start

το πρόγραμμα Head start

- ▶ Στόχους στη παρέμβαση στον κύκλο της ανέχειας μια κρίσιμη στιγμή της ζωής των παιδιών, παρέχοντας σημαντική μαθησιακή εμπειρία που διαφορετικά μπορεί να είχαν

Σταθμοί στην αναγνώριση της σημασίας της πρώιμης παρέμβασης

- ▶ Στην εποχή μας, σε πολλές προηγμένες χώρες λειτουργούν ολοκληρωμένα συστήματα παροχής υπηρεσιών πρώιμης παρέμβασης σε παιδιά που ανήκουν σε ομάδες υψηλού κινδύνου
- ▶ Στοχεύουν στην αύξηση της πιθανότητας να αποκτήσουν αυτά τα παιδιά βασικές δεξιότητες κατά την προσχολική αγωγή, ώστε η ψυχοκοινωνική τους ανάπτυξη να είναι πιο ομαλή και η σχολική τους ένταξη πιο επιτυχημένη

Δημιουργία της ομάδας Eurlyaaid

- ▶ είναι μια ομάδα εργασίας της Ευρωπαϊκής Κοινότητας που αποτελείται από ειδικούς επιστήμονες και από εκπροσώπους ενώσεων γονέων διαφόρων κρατών μελών.
- ▶ Έργο της ομάδας αυτής είναι η μελέτη και η έρευνα θεμάτων πρώιμης παρέμβασης σε παιδιά με αναπηρίες ή σε παιδιά που βρίσκονται σε "επικινδυνότητα". Η σπουδαιότητα της πρώιμης διάγνωσης και παρέμβασης έχει αρχίσει να αναγνωρίζεται διεθνώς.
- ▶ Για το λόγο αυτό και στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Κοινότητας η ομάδα Eurlyaaid έχει ως στόχο να συμβάλει στην ανάπτυξη μιας κοινής πολιτικής και νομοθεσίας στον τομέα αυτό.

Στόχοι Eurllyaid

- ▶ υλοποίηση της νομοθεσίας και στον προσδιορισμό κατευθυντήριων γραμμών μέσα από ένα Κοινοτικό Πρόγραμμα Δράσης, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η καλύτερη δυνατή βοήθεια σε παιδιά με αναπηρίες στα αντίστοιχα κράτη μέλη
- ▶ Το μανιφέστο βασίζεται στη σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού και τα δικαιώματα των γονέων όπως καθορίστηκαν από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών (20 Νοεμβρίου 1989, Άρθρα 5, 18, 23, 24).
- ▶ Η κύρια πηγή έμπνευσης στη διατύπωση του μανιφέστου ήταν η ομοσπονδιακή νομοθεσία των Η.Π.Α. και ειδικά ο Δημόσιος Νόμος (Public Law, 99 - 457, 1986), που ορίζει ότι βρέφη και νήπια με αναπηρίες έχουν δικαίωμα διεπιστημονικής αξιολόγησης και παρέμβασης. Ο νόμος αυτός καθορίζει επίσης τα δικαιώματα των γονέων και της οικογένειας στα πλαίσια ενός σχεδιασμού Οικογενειακών Υπηρεσιών σε εξατομικευμένη βάση.

Η κατάσταση της πρώιμης παρέμβασης στην Ελλάδα

- ▶ Στην Ελλάδα δεν έχουν ακόμη αναπτυχθεί ειδικές μονάδες πρώιμης παρέμβασης.
- ▶ 1) Κέντρα για τη διάγνωση, συμβουλευτική, κοινωνική φροντίδα, οικογενειακό προγραμματισμό και προστασία της μητέρας και του παιδιού
- ▶ 2) Προστατευτικά Ιδρύματα και Ειδικά Σχολεία για την κάλυψη των αναγκών των παιδιών των αγροτικών και επαρχιακών περιοχών.
- ▶ 3) Ιατροπαιδαγωγικές μονάδες στήριξης, ειδικές τάξεις και επαγγελματικά εργαστήρια. Για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας υπάρχουν ειδικά νηπιαγωγεία και προσχολικά κέντρα για παιδιά με σωματικές αναπηρίες και σοβαρή νοητική καθυστέρηση.

Η κατάσταση της πρώιμης παρέμβασης στην Ελλάδα

- ▶ Περιορισμένος αριθμός Προσχολικών Μονάδων που συμβάλλουν στη φυσική ενσωμάτωση παιδιών με αναπτυξιακές διαταραχές σε κανονικές προσχολικές μονάδες
- ▶ οι Ειδικές Υπηρεσίες για παιδιά βρεφικής και προσχολικής ηλικίας προσφέρονται από τα νεογνολογικά και αναπτυξιολογικά τμήματα των Παιδιατρικών Κλινικών, ο αριθμός των οποίων είναι περιορισμένος-βρίσκονται μόνο σε αστικές περιοχές
- ▶ Τα Ιδρύματα Προστασίας δεν δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την πρώιμη παρέμβαση, και ειδικά σε ό,τι αφορά τον προγενετικό έλεγχο, επειδή η Ορθόδοξη Χριστιανική Εκκλησία δεν επιτρέπει τις εκτρώσεις.